

Metodická pomocná inštrukcia pre vypracovanie a posudzovanie výskumnej dokumentácie z archeologických výskumov

Účinnosť: 5.10.2017

Zodpovedné inštitúcie:

- Archeologická rada pri Ministerstve kultúry Slovenskej republiky
- Pamiatkový úrad Slovenskej republiky

Relevantné predpisy:

- zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“)
- vyhláška Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. 253/2010 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov v znení vyhlášky Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. 231/2014 Z. z. (ďalej len „vyhláška“)

Rušia sa metodické materiály:

- metodická pomocná inštrukcia Pamiatkového úradu Slovenskej republiky a krajských pamiatkových úradov z januára 2004
- metodická pomocná inštrukcia Archeologickej rady pri Ministerstve kultúry Slovenskej republiky
- Metodická pomocná inštrukcia pre vypracovanie a posudzovanie dokumentácie z archeologických výskumov z 1.4.2011

Táto metodická pomocná inštrukcia (ďalej len „MPI“) bola spracovaná za účelom štandardizácie vyhotovenia výskumnej dokumentácie archeologického výskumu. Predstavuje minimálny štandard odbornej úrovne výskumnej dokumentácie, ako aj návod na interpretáciu jednotlivých ustanovení vyhlášky. Pre interné potreby inštitúcie môže byť jej obsah a rozsah nad požadovaný rámec upravený a doplnený v zmysle interných predpisov.

Táto MPI môže byť priebežne menená a dopĺňaná dodatkami.

I. Základné pojmy

Archeologický výskum je podľa § 36 ods. 1 zákona súhrn odborných nedeštruktívnych metód a deštruktívnych metód a techník, zameraných na vyhľadávanie, identifikáciu, vyhodnocovanie, dokumentáciu, evidenciu alebo na záchranu archeologického náleziska, archeologického nálezov alebo nálezovej situácie, ako aj na vyhľadávanie a zber archeologických nálezov na povrchu zeme, v zemi a pod vodou.

Archeologický výskum je odbor pamiatkového výskumu (§ 35 ods. 1, 2, 3 písm. d), ods. 4 zákona). Predstihový výskum, záchranný výskum (§ 35 ods. 4 zákona) a výskum na vedecké a dokumentačné účely (§ 35 ods. 5 zákona) sú špecifickými poddruhmi archeologického výskumu. K záchrannému výskumu s osobitným režimom možno priradiť aj vyzdvihnutie nepredvídaného nález (§ 40 ods. 3 zákona). Povrchový zber a nedeštruktívna prospekcia oprávnenými právnickými osobami podľa § 36 ods. 4 zákona sa nepovažujú za nepovolený pamiatkový výskum.

Archeologický výskum je podľa § 36 ods. 4 zákona oprávnený vykonávať Pamiatkový úrad Slovenskej republiky (ďalej len „PÚ SR“), Archeologický ústav Slovenskej akadémie vied (ďalej len „AÚ SAV“) prostredníctvom osôb s osobitnou odbornou spôsobilosťou; iná právnická osoba iba na základe oprávnenia vydaného ministerstvom.

Archeologický nález je podľa § 2 ods. 5 zákona hnutelná vec, ktorá je dokladom o živote človeka a o jeho činnosti od najstarších dôb do roku 1918 a spravidla sa našla alebo nachádza sa v zemi, na jej povrchu alebo pod vodou. Archeologickým nálezom je tiež zbraň, munícia, strelivo, súčasť uniformy, vojenská výstroj alebo iný vojenský materiál, ktorý sa našiel v zemi, na jej povrchu alebo pod vodou a pochádza pred rokom 1946 (ďalej len „nález“).

Archeologické nálezisko je podľa § 2 ods. 6 zákona nehnuteľná vec na topograficky vymedzenom území s odhalenými alebo neodhalenými archeologickými nálezmi v pôvodných nálezových súvislostiach (ďalej len „nálezisko“).

Archeologický výskum s negatívnym výsledkom je vykonaný terénny výskum, počas ktorého sa nenašiel archeologický nález, nálezová situácia, iná hnutelná vec alebo nehnuteľná vec s pamiatkovou hodnotou (ďalej len „negatívny výskum“).

Archeologický výskum väčšieho plošného rozsahu je spravidla výskum vo väčšom rozsahu ako je plocha novostavby štandardného rodinného domu, ktorá vyžaduje stavebno-zemné práce (§ 43b ods. 3 zákona č. 76/1976 Zb. Stavebného zákona v znení neskorších predpisov). Štandardný rodinný dom je bytová budova, kategorizovaná v stavebnom zákone ako jednoduchá stavba, ktorej zastavaná plocha nepresahuje 300 m² (§ 139b ods. 1 písm. a) stavebného zákona). Uvedený limit na výskum väčšieho plošného rozsahu je možné uplatniť aj pri iných jednoduchých stavbách (§ 139b ods. 1 písm. c) a e) stavebného zákona) alebo pri inžinierskych stavbách, terénnych úpravách a ťažobných prácach (§ 71 ods. 1 stavebného zákona).

Výskumná dokumentácia je v zmysle § 39 ods. 9 zákona v spojení s § 7 ods. 1 vyhlášky dokladom o postupe skutočne vykonaných prác, realizovaných v jednom odbore pamiatkového výskumu alebo vo viacerých odboroch pamiatkového výskumu. Je podkladom na spracovanie prípravnej dokumentácie alebo projektovej dokumentácie obnovy národnej kultúrnej pamiatky alebo úpravy nehnuteľnosti pamiatkovom území alebo je podkladom pre územný priemet ochrany kultúrnych hodnôt územia a vedenie evidencie.

Výskumná dokumentácia archeologického výskumu (ďalej len „výskumná dokumentácia“) je základným dokumentom a dokladom skutočne vykonaných prác v súvislosti s archeologickým výskumom. Predstavuje opis a jednotlivé záznamy terénneho výskumu a jeho výsledkov počas a po skončení výskumu v teréne ako minimálne spracovanie a vyhodnotenie získaných údajov a nálezového materiálu. Výskumná dokumentácia pozostáva z dvoch častí:

Primárna dokumentácia obsahuje:

- dokumentáciu terénneho výskumu a opis jeho výsledkov
- dokumentáciu stratigrafických jednotiek (vrstvy, kontexty, objekty, hroby)
- dokumentáciu nálezových situácií a okolností odkryvania.

Sekundárnou dokumentáciou je spracovanie a vyhodnotenie získaného materiálu po ukončení výskumu v teréne.

Odovzdanie výskumnej dokumentácie

Podľa § 39 ods. 10 zákona osoba s osobitnou odbornou spôsobilosťou alebo právnická osoba s oprávnením na vykonávanie archeologického výskumu, ktorá vykonáva pamiatkový výskum, je povinná predložiť výskumnú dokumentáciu PÚ SR na posúdenie. PÚ SR k predloženej výskumnej dokumentácii do 30 dní vydá stanovisko. V stanovisku uvedie, či výskumná dokumentácia spĺňa formálne a odborné náležitosti. Ak výskumná dokumentácia nespĺňa náležitosti, PÚ SR ju vráti na prepracovanie a opätovné predloženie. Ak výskumná dokumentácia spĺňa všetky náležitosti, PÚ SR ju zašle osobe, ktorá výskum vykonala, spolu so stanoviskom. Stanovisko PÚ SR k výskumnej dokumentácii zasiela PÚ SR aj osobe, ktorej bol výskum nariadený alebo povolený. Vlastník, stavebník alebo ten, kto archeologický výskum vykonal na vedecké účely alebo dokumentačné účely, je povinný krajskému pamiatkovému úradu odovzdať bezodplatne jedno vyhotovenie výskumnej dokumentácie spolu so stanoviskom Pamiatkového úradu SR; o lehote na jej odovzdanie rozhodne krajský pamiatkový úrad. Ak ide o archeologický výskum, vlastník alebo ten, kto archeologický výskum vykonal na vedecké účely alebo dokumentačné účely, je povinný odovzdať bezodplatne jedno vyhotovenie výskumnej dokumentácie aj Archeologickému ústavu SAV na vedenie evidencie podľa § 41 ods. 1 zákona.

Ochrana autorských práv

S predloženou výskumnou dokumentáciou je možné disponovať iba v súlade so zákonom č. 185/2015 Z. z. – Autorský zákon.

II.

Obsah výskumnej dokumentácie

Podľa § 10 vyhlášky obsahuje dokumentácia archeologického výskumu najmä:

- a) základné údaje o archeologickom nálezisku,
- b) údaje o zadaní, metóde, spracovaní a organizácii výskumu,
- c) topografický, geologický a pedologický opis archeologického náleziska,
- d) históriu a poznatky z predchádzajúcich výskumov archeologického náleziska,
- e) výškopisné a polohopisné zameranie plochy archeologického výskumu v normovanom systéme, lokalizáciu archeologického náleziska na aktuálnej katastrálnej mape a výseku mapy v mierke 1 : 10 000,
- f) opis výskumných prác, nálezových kontextov a vybraných nálezov a preskúmaných objektov v denníku archeologického výskumu a v nálezových listoch alebo v odbornom denníku,
- g) fotografickú dokumentáciu a grafickú dokumentáciu archeologického náleziska v priebehu výskumu, najmä jeho plány, kresby a profily, z ktorých musia byť zrejmé a nezameniteľné priestorové súvislosti a archeologické situácie skúmaného územia,

- h) fotografickú dokumentáciu a grafickú dokumentáciu vybraných archeologických nálezov,
- i) inventarizačný súpis všetkých hnutelných archeologických nálezov vo forme prírastkového katalógu obsahujúci stručný odborný opis nálezov,
- j) odborné posudky, primerané podľa potreby povahy nálezov,
- k) údaje o použitých podkladoch, prameňoch a literatúre,
- l) opis priebehu a fotografickú dokumentáciu alebo grafickú dokumentáciu základného konzervovania a reštaurovania nálezov, použité prípravky a metódy,
- m) administratívnu agendu výskumu, najmä rozhodnutie, záväzné stanovisko alebo stanovisko krajského pamiatkového úradu, zápisnice z komisií a obhliadok, oznámenie o začatí výskumu a oznámenie o skončení výskumu,
- n) vyhodnotenie výsledkov archeologického výskumu v písomnej a grafickej podobe,
- o) návrh režimu ochrany a možnej prezentácie archeologického náleziska.

Obsah výskumnej dokumentácie – inštrukcie

a) základné údaje o archeologickom nálezisku:

- *obec* (uviesť aj starší názov), *časť obce*, *katastrálne územie*, *parcelné čísla* v zmysle rozhodnutia KPU, *poloha* (podľa údajov v Základnej mape (ZM) SR a tiež zaužívaný názov, podľa ktorého môže byť lokalita evidovaná a známa odbornej verejnosti), *okres*, *kraj*;
- *výsledok výskumu* (*pozitívny/negatívny*), *v prípade pozitívneho výskumu druh náleziska* (vhodná je terminológia z karty vstupných dát CEANS – príloha I), *datovanie*;
- *v prípade archeologického výskumu na evidovanej národnej kultúrnej pamiatke alebo v pamiatkovom území aj číslo Ústredného zoznamu pamiatkového fondu vrátane indexu pamiatkového objektu, názov národnej kultúrnej pamiatky a druh a názov pamiatkového územia*;
- *absolútne zemepisné súradnice*, ak sú známe (napr. WGS-84 alebo súradnice S-JTSK).

b) údaje o zadaní, metóde, spracovaní a organizácii výskumu:

- *druh výskumu* (podľa § 35 ods. 2 zákona - pamiatkový výskum vykonaný na: prípravu obnovy a reštaurovania národných kultúrnych pamiatok, prípravu úpravy nehnuteľností v pamiatkových územiach, záchranu archeologických nálezov, vypracovanie zásad ochrany pamiatkových území, vedecké účely a dokumentačné účely; podľa § 35 ods. 4 zákona pamiatkový výskum z časového hľadiska: predstihový alebo záchranný výskum; podľa § 35 ods. 5 zákona pamiatkový výskum - na vedecké účely a dokumentačné účely);
- *číslo rozhodnutia krajského pamiatkového úradu alebo iný správny akt*;
- *doba trvania terénnych prác*, rok spracovania výskumnej dokumentácie;
- *názov stavby*, *investor*, prípadne *projekt*, v rámci ktorého sa archeologický výskum vykonáva;
- *oprávnená právnická osoba*, ktorá archeologický výskum vykonáva,
- *personálne obsadenie*: vedúci archeologického výskumu (osoba s osvedčením o osobitnej odbornej spôsobilosti), odborní pracovníci a technici. Ak je výskumná dokumentácia, spracovaná viacerými fyzickými osobami, obsahuje určenie spracovateľského podielu k jednotlivým častiam výskumnej dokumentácie tak, aby bolo možné nezameniteľne určiť charakter a výsledok vykonanej odbornej činnosti fyzickej osoby, ktorá sa podieľala na spracovaní výskumnej dokumentácie;

- použitá *metóda terénneho výskumu, rozloženie a spôsob označovania plošných jednotiek výskumu* (sond, kvadrantov, sektorov, rezov a pod.), *spôsob označovania vrstiev a stratigrafických jednotiek*;
- využitie *iných druhov výskumov a analýz, stručný abstrakt výsledkov*.

c) topografický, geologický a pedologický opis archeologického náleziska:

Opisujú sa významné geografické prvky náleziska a jeho okolité strategické a komunikačné dominanty, historické aj súčasné. Priestorovo a výškovo sa opíše umiestnenie nálezisk v teréne s určením svetových strán vzhľadom k významným terénnym prvkom, prípadne k prvkom infraštruktúry a osídlenia.

Poloha náleziska sa geograficky vyhodnocuje podľa terminológie Atlasu Slovenskej socialistickej republiky, máp na Geoportáli Úradu geodézie, kartografie a katastra SR alebo máp na mapovom serveri Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra¹ a karty CEANS (príloha 1), časť geografické prostredie. Autor sa sústreďí najmä na holocénne sedimenty. Dokumentujú sa geologické pomery, pedologická charakteristika súčasných pôdnych pomerov alebo v prípade pochovaných pôdnych horizontov a prírodných sedimentov, datovaných archeologickými metódami, je žiaduce urobiť aj účelovú pedologickú analýzu na archeologickom nálezisku. Odporúčané pramene: Pelíšek 1961; Čurlík/Šurina 1998.

Výskumná dokumentácia sa zameriava na výskumom zistené pedologické a geologické pomery na lokalite a pomery na nálezisku.

d) história a poznatky z predchádzajúcich výskumov archeologického náleziska:

Autor uvedie známe údaje o nálezisku a informácie o predchádzajúcich výskumoch náleziska v chronologickom poradí s uvedením trvania jednotlivých výskumných sezón a citáciou prameňov a literatúry, uvedie stručné údaje o histórii bezprostredného okolia náleziska a skúmanej národnej kultúrnej pamiatky. V prípade doteraz neskúmaného náleziska táto časť obsahuje súpis archeologických aktivít v bezprostrednom okolí a eventuálne nálezy. V tejto časti sa autor zameria na doterajšie poznatky o výskume náleziska.

Ak sa archeologický výskum na nálezisku vykonáva dlhodobo, stačí uviesť odkaz na výskumnú dokumentáciu alebo dielo o výsledkoch archeologického výskumu.

e) výškopisné a polohopisné zameranie plochy archeologického výskumu v normovanom systéme, lokalizácia archeologického náleziska na aktuálnej katastrálnej mape a výseku mapy v mierke 1 : 10 000:

Plocha výskumu sa vyznačí na aktuálnej katastrálnej mape na základe polohopisného zamerania v normovanom systéme ortogonálnou, polárnou metódou, alebo pomocou GPS. Poloha náleziska na základnej mape v mierke 1:10 000 sa určuje pomocou vzdialenosti v mm od východnej a severnej sekčnej čiary príslušného mapového listu (pozn.: Priestorová identifikácia archeologických nálezisk pomocou údajov x a y a príslušnej základnej mapy bola doteraz nesprávne nazývaná v metodických príručkách na vypracovanie výskumnej dokumentácie niektorých inštitúcií ako „Křovákov systém“).

Ak zo základnej mapy 1 : 10 000 nie je čitateľné umiestnenie archeologického náleziska, odporúča sa doplniť mapové podklady o mapy širších vzťahov v mierkach 1 : 25 000 alebo 1 : 50 000. V prípade použitia digitálnej podkladovej mapy, resp. digitálnej mapy transformovanej do rastrovej formy musí mať transformovaná mapa grafickú mierku a prípadná veľkostná transformácia zreteľne zobrazuje všetky prvky danej mapy.

Pri väčšej ploche sa zakresľuje polygón plochy archeologického výskumu, resp. stavby, pri líniových stavbách čiara.

¹ Zdroj: http://www.geology.sk/index.php?pg=geois.mapovy_server

Geodeticky sa zameriavajú základné body plochy archeologického výskumu v systéme jednotnej trigonometrickej siete katastrálnej (JTSK) alebo určujú absolútnymi geografickými súradnicami (napr. využitím systému WGS 84). Geodetické práce môže vykonávať aj osoba bez osobitnej odbornej spôsobilosti s plnou autorizáciou diela. Geodetická dokumentácia archeologického výskumu sa predkladá v tlačenej a digitálnej forme (napr. v dwg dgn, pdf).

Výskumná dokumentácia obsahuje technickú správu, v ktorej je uvedený postup geodeta pri zameriavaní, t. j. použitú metódu (GPS, polárna, ortogonálna), použitý súradnicový a výškový systém, zoznam použitých bodov, ich číslo, súradnice x, y, z a opis bodu, presnosť zamerania (minimálne III. trieda presnosti, t. j. povolená stredná polohová chyba 14 cm).

Archivácia geodetickej dokumentácie a údaje o mieste uloženia poľných náčrtov a formulárov s výpočtami, ktoré sú nevyhnutné pri kontrole prípadnej chyby zamerania, sa vyžadujú pri dôležitejších výskumoch (národné kultúrne pamiatky, dlhodobé archeologické výskumy, archeologické výskumy významných lokalít, archeologické výskumy pre vedecké a dokumentačné účely).

f) opis výskumných prác, nálezových kontextov a vybraných nálezov a preskúmaných objektov v denníku archeologického výskumu a v nálezových listoch alebo v odbornom denníku:

Denník archeologického výskumu (technický denník) je základným dokumentom výskumnej dokumentácie. Obsahuje denné administratívno-technické záznamy o organizácii práce, personálnom obsadení, údaje o klimatických pomeroch na nálezisku, mimoriadnych udalostiach počas archeologického výskumu a záznamy o priebehu prác na jednotlivých častiach skúmanej plochy. Je dokladom časového, personálneho a pracovného rozsahu výskumu. Odporúča sa viesť technický denník rukou písaných záznamov do paginovaného zošita (podobne ako Stavebný denník).

Nálezové listy (vzory v prílohe 4), resp. odborný denník, sú základným dokumentom nehnuteľných archeologických nálezov s opisom a prípadne náčrtom zachytených nálezových situácií. Obsahujú základné informácie o výskume v rámci sond/sektorov, o nálezových situáciách (objektoch, hrobách alebo sídliskových vrstvách) a sprievodných nálezoch v jednotlivých kontextoch. Nálezové listy sa vedú priebežne, s odvolaním sa na vykonanú grafickú a fotografickú dokumentáciu, evidenciu súvisiacich nálezov a odobratých vzoriek. Opis má byť výstižný a objektívny (vhodné je odčleniť objektívny opis od subjektívnej interpretácie), aby umožňoval spätnú rekonštrukciu nálezovej situácie. Odporúča sa využívať vzory nálezových listov podľa príloh tejto MPI; pri opise materiálu depozitov používať slovenské technické normy (STN 72 1001², s. 10nn).

Nálezové listy sa nevyžadujú vo výskumnej dokumentácii negatívneho výskumu. Pri negatívnych výskumoch postačí stručný opis skúmanej situácie v technickom denníku a v pedologickom opise. Z výskumnej dokumentácie musia byť zrejmé skúmané stratigrafické pomery a negatívny výsledok výskumu.

g) fotografická dokumentácia a grafická dokumentácia o priebehu archeologického výskumu, (najmä plány, kresby a profily) spolu s ich zoznamom, z ktorých musia byť zrejmé a nezameniteľné priestorové súvislosti a archeologické situácie:

Grafická dokumentácia obsahuje celkový plán preskúmanej plochy v čitateľnej mierke (mierka 1 : 50 až 1 : 500), s vyznačením preskúmaných častí (sond, sektorov, plôch)

² Slovenské technické normy možno zakúpiť na Úrade pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky. Viac na stránke <https://www.sutn.sk/default.aspx?page=9926a918-7782-4b05-8c51-efeed971a25>.

v tlačenej a elektronickej podobe (PDF). V prípade, že celkový plán bol vyhotovený polohopisným zameraním objektov elektronicke (teodolitom, 3D scannerom, GPS), súčasťou výskumnej dokumentácie na CD/DVD nosiči môže byť aj celkový plán preskúmanej plochy vyhotovený v digitálnej podobe vo vektorovom formáte (*.dgn, *.dwg) alebo *.dxf formáte a technická správa (pozri bod e)). Výskumná dokumentácia obsahuje plány všetkých sond, objektov/hrobov v pôdoryse s profilmi, prípadne rezmi v mierke 1 : 10 až 1 : 50). Graficky sa zaznamenajú aj pôvodné polohy a situácie vybraných nálezov, ako aj miesta odobratia vzoriek na odborné analýzy. Jej súčasťou sú aj plány realizovaných geofyzikálnych zameraní. Každý plán grafickej dokumentácie je doplnený popisom s úplnými údajmi (identifikácia výskumu: obec, poloha, rok výskumu; identifikácia plošnej jednotky výskumu: číslo sondy/rezu/kvadrantu..., identifikácia objektu dokumentácie: nález/vrstva/kontext, výškový údaj a orientácia na svetové strany, mierka, legenda s materiálovým aj determináčným opisom, dátum vyhotovenia, autor kresby). Plány sú číslované a vedené v samostatnom zozname.

V prípade negatívnych výskumov sa okrem celkového zamerania skúmanej plochy ďalšia grafická dokumentácia nevyžaduje.

Fotografická dokumentácia je farebná dokumentácia predmetu archeologického výskumu, jeho časti, detailu a širších súvislostí. Fotografická dokumentácia má digitálnu a tlačенú formu.

Digitálnu formu fotodokumentácie predstavujú digitálne snímky vyhotovené v požadovanom rozlíšení najmenej 5 megapixelov (ostatné digitálne záznamy alebo naskenované diapozitívy a negatívy s min. rozlíšením 3600 dpi alebo skeny fotografií vytvorených z negatívov s min. rozlíšením 300 dpi), ktoré sa nachádzajú v prílohovej časti tlačenej podoby výskumnej dokumentácie a aj v jej elektronickej podobe vo formáte PDF.

Fotografiou v tlačenej podobe sa podľa § 1 ods. 1 písm. a) a ods. 3 vyhlášky rozumie farebná fotografia. Fotografia vo vytlačenej podobe podľa § 1 ods. 3 vyhlášky má rozmery minimálne 9x13.

Označovanie fotografií musí byť nezameniteľné v súlade s budovaním databázy oprávnenej právnickej osoby na vykonávanie archeologických výskumov a v súlade so zákonom č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Fotografická dokumentácia a grafická dokumentácia archeologického výskumu obsahuje ich zoznam.

h) fotografická dokumentácia a grafická dokumentácia vybraných archeologických nálezov:

Nálezy dôležité pre datovanie a interpretáciu náleziska sa pre výskumnú dokumentáciu dokumentujú v primeranej kvalite, v reštaurovanom stave, so stručným opisom, ktorý obsahuje inventárne číslo nálezu a kresbu alebo fotografiu s grafickou alebo fotografickou, resp. textovou mierkou (kresby - originály alebo identické kópie).

Odporúčané pohľady pri jednotlivých druhoch nálezov:

Keramika, sklo: profil, pri zdobených črepech a celých nádobách frontálny pohľad

Kovové a kostené nálezy, drobné nálezy: pohľad(y) a prierez(y)

Stavebné prvky, plastika: pohľad(y) a prierez(y).

V tejto časti výskumnej dokumentácie sa nevyžaduje minimálny rozmer fotografie 9x13 cm. V prípade negatívnych archeologických výskumov sa táto dokumentácia nevyžaduje.

i) inventarizačný súpis všetkých archeologických nálezov vo forme prírastkového katalógu obsahujúci stručný odborný opis nálezov:

Evidencia všetkých archeologických nálezov sa vedie vo forme postupne číslovaného prírastkového katalógu v písanej aj digitálnej tabuľkovej forme. Odporúča sa vyhotoviť druhové prírastkové katalógy (drobné predmety, keramika, zvieracie kosti, ľudské kosti, archeobotanické vzorky, vzorky na iné analýzy, objekty vyberané in situ a pod.) Každý archeologický nález má v katalógu poradové číslo, stručný opis archeologického nálezu, miesto archeologického nálezu, dátum vyzdvihnutia a datovanie. A je to potrebné, v poznámke sa doplní vysvetľujúci údaj.

Všetky nálezy musia byť identifikovateľné samostatným prírastkovým číslom, nezameniteľným s ostatnými nálezmi. Pokiaľ je viac kusov nálezov zaradených pod jedným prírastkovým číslom, uvádza sa ich počet. V ďalšom spracovaní sa odporúča využiť niektorý z databázových softvérov.

V prípade negatívnych výskumov sa inventarizačný súpis archeologických nálezov nevyžaduje.

j) odborné posudky, primerané povahe nálezov:

Autorizované odborné expertízy sú súčasťou výskumnej dokumentácie a tvoria jej prílohy. Časovo náročné analýzy a expertízy sa môžu k výskumnej dokumentácii priložiť aj dodatočne.

V prípade negatívnych výskumov sa táto dokumentácia nevyžaduje.

k) údaje o použitých podkladoch, prameňoch a literatúre

Uvedú sa aj právne predpisy, metodické materiály a internetové zdroje.

l) opis priebehu a fotografická dokumentácia alebo grafická dokumentácia základného konzervovania a reštaurovania nálezov, použité prípravky a metódy:

Táto súčasť výskumnej dokumentácie je písomným dokladom o konzervačných a reštaurátorských prácach na nálezoch, získaných počas archeologického výskumu. Spracuje ju reštaurátor, resp. konzervátor formou reštaurátorského, resp. konzervačného listu.

V prípade negatívnych výskumov sa táto dokumentácia nevyžaduje.

m) administratívna agenda archeologického výskumu, najmä rozhodnutie, záväzné stanovisko alebo stanovisko krajského pamiatkového úradu, zápisnice z komisií a obhliadok, oznámenie o začatí archeologického výskumu a oznámenie o skončení archeologického výskumu:

Správny akt vydaný krajským pamiatkovým úradom alebo PÚ SR získa oprávnená právnická osoba od vlastníka, resp. správcu alebo od investora výskumu alebo stavebníka. K administratívnej agende výskumu patria aj kópie zápisov v stavebnom denníku. Ak sa vykonal štátny pamiatkový dohľad, doplnia sa zápisy osôb vykonávajúcich štátny pamiatkový dohľad. V prípade, keď sa na archeologickom výskume nerealizovala vstupná a záverečná odborná komisia, uvedie sa táto skutočnosť vo výskumnej dokumentácii. Súčasťou výskumnej dokumentácie je kópia CEANS karty (príloha 1), vyplnenej podľa príslušných pokynov (Bujna/Kuzma/Jenis 1993). CEANS karta sa zároveň posiela AÚ SAV, ktorý v zmysle § 41 ods. 1 zákona vedie Centrálnu evidenciu archeologických nálezísk na Slovensku.

O povinnosti prizvania štátneho pamiatkového dohľadu alebo odbornej komisie rozhoduje príslušný krajský pamiatkový úrad individuálne v závislosti od charakteru stavebnej alebo inej hospodárskej činnosti a konkrétnych podmienok výskumu.

n) vyhodnotenie výsledkov archeologického výskumu v písomnej a grafickej podobe:

Výsledky archeologického výskumu vyhodnotení a spracuje vedúci archeologického výskumu, ktorý uvedie časové zaradenie a interpretáciu preskúmaných objektov a situácií. Je hlavnou súčasťou výskumnej dokumentácie. Text vyhodnotenia dopĺňajú grafické prílohy.

V prípade rozsiahlych odkryvov sa odporúča vypracovať vyhodnotenie pre jednotlivé plošné jednotky výskumu a následne pre celú plochu výskumu. Ak ide o viacfázovú alebo polykultúrnu lokalitu, je potrebné vyhodnotiť časové úseky osobitne aj v grafickej podobe (plány umiestnenia objektov patriacich jednému obdobiu). Pokiaľ to vyplýva z metodiky výskumu, vypracuje sa diagram („Harris matrix“) vzťahov jednotlivých stratigrafických jednotiek. Rovnako treba vyhodnotiť funkciu lokality vo vzťahu k historickej krajine alebo urbanistickému prostrediu.

Vyhodnotenie časového zaradenia (slohová analýza) murovanej architektúry sa musí zhodovať so zaužívaným značením architektonicko-historického výskumu (príloha 2).

o) návrh režimu ochrany a prípadnej prezentácie archeologického náleziska:

Výskumná dokumentácia obsahuje návrh spôsobu zabezpečenia preskúmanej plochy po ukončení výskumnej sezóny a odporúčanie spôsobu jeho ochrany a návrh prípadnej prezentácie. Špecifikuje pamiatkovú hodnotu archeologického náleziska, prípadne jeho skúmanej časti.

III.

Formálna stránka výskumnej dokumentácie

V zmysle § 7 ods. 4 vyhlášky sa výskumná dokumentácia odovzdáva ako uzavretý autorizovaný dokument v pevnej väzbe s číslovanými stranami vrátane stanoviska Pamiatkového úradu SR. Súčasťou každej výskumnej dokumentácie je aj jej elektronická verzia, ktorá musí byť obsahovo totožná s vytlačenu verziou. Elektronická verzia sa odovzdáva inštitúciám podľa § 39 ods. 10 a 11 zákona vo formáte zabraňujúcom zmene údajov.

Výskumné dokumentácie z negatívnych výskumov môžu mať grafickú a fotografickú časť výskumnej dokumentácie (okrem máp) iba v elektronickej verzii.

Nakoľko sa k výskumnej dokumentácii prikladá stanovisko PÚ SR, odporúča sa, aby súčasťou pevnej väzby dokumentu bol prázdny euroobal alebo vytvorená záložka na vnútornom obale väzby, kde sa toto stanovisko dodatočne doplní.

Odporúča sa používať formát pdf, ktorý je najbežnejšie používaným formátom zabraňujúcim zmenu údajov. Na CD/DVD nosiči môžu byť okrem predpísanej verzie výskumnej dokumentácie doplnené ďalšie informácie (napríklad fotodokumentácia alebo zamerania). Tieto doplnkové informácie musia tak isto obsahovať údaje podľa tejto MPI.

Ak je výskumná dokumentácia spracovaná viacerými fyzickými osobami, obsahuje podľa § 7 ods. 5 vyhlášky určenie spracovateľského podielu k jednotlivým častiam výskumnej dokumentácie tak, aby bolo možné nezameniteľne určiť charakter a výsledok vykonanej odbornej činnosti fyzickej osoby, ktorá sa podieľala na spracovaní výskumnej dokumentácie. Mená fyzických osôb k jednotlivým kapitolám/podkapitolám musia byť uvedené v obsahu výskumnej dokumentácie a zaznamenané priamo v texte dokumentu. Každá časť grafickej dokumentácie musí byť označená menom autora.

Titulný list

Výskumná dokumentácia má štandardný titulný list (vzor v prílohe 3). Musí obsahovať mená autora/autorov výskumnej dokumentácie, názov archeologického výskumu/stavby a rok spracovania výskumnej dokumentácie. Odporúča sa uviesť © oprávnenej právnickej osoby, ktorá archeologický výskum vykonala, spolu s upozornením na autorské práva a potrebu písomného súhlasu autora/autorov v prípade reprodukovania diela alebo niektorej jej časti.

Tlačená verzia výskumnej dokumentácie musí byť opatrená vlastnoručnými podpismi spracovateľa výskumnej dokumentácie a vedúceho archeologického výskumu (osoby s osvedčením o osobitnej odbornej spôsobilosti) a pečiatkou oprávnenej právnickej osoby na vykonávanie archeologického výskumu.

Obsah

Obsah výskumnej dokumentácie sa nachádza v úvode s jasne definovanou štruktúrou výskumnej dokumentácie. V obsahu sa uvedú mená spoluautorov.

Prílohy výskumnej dokumentácie

Denníky, nálezové listy výskumu a grafickú dokumentáciu z terénu je potrebné priložiť v origináli alebo v kvalitnej fotokópii. Fotografická dokumentácia v tlačenej forme musí byť dostatočne čitateľná. Čiernobiele fotokópie sa neakceptujú.

Prechodné ustanovenie:

Podľa tejto MPI sa vypracujú výskumné dokumentácie z archeologických výskumov, o ktorých rozhodol krajský pamiatkový úrad po nadobudnutí účinnosti tejto MPI.

Pramene:

Centrálna evidencia archeologických nálezísk na Slovensku. Karta vstupných dát CEANS, Archeologický ústav SAV, Nitra 1995

Mapový server Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra, webové sídlo ŠGÚDŠ
<http://www.geology.sk/new/>

Slovenská technická norma 72 1001 Klasifikácia zemín a skalných hornín z roku 2010

Smernice oddelenia dokumentácie a technických skladov. Archeologický ústav SAV, Nitra 2003

Ševčíková, E.: Usmernenie Pamiatkového úradu SR pre spracovávanie dokumentácie pamiatkového architektonicko-historického výskumu. Bratislava 2004

Literatúra:

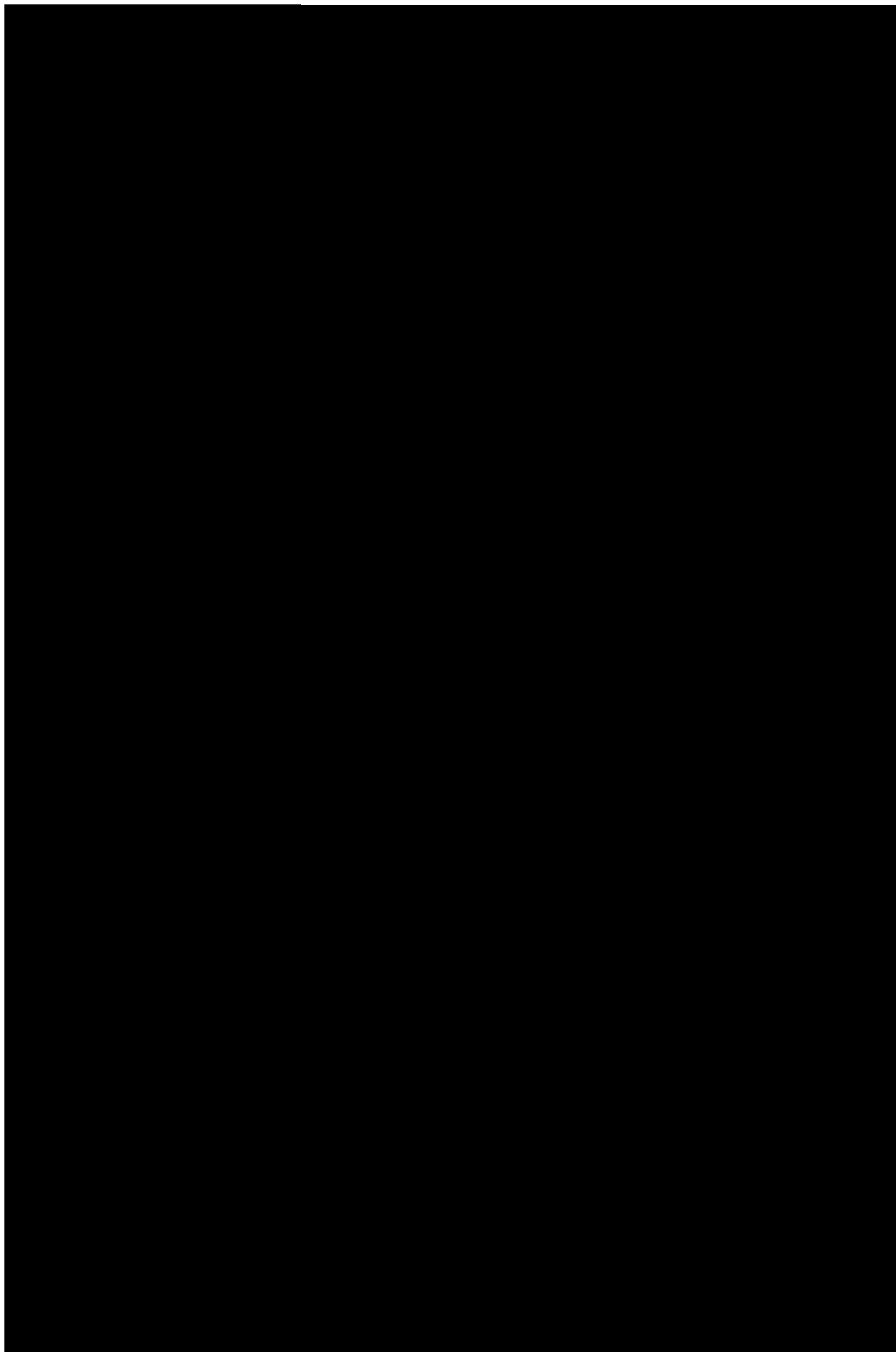
Atlas Slovenskej socialistickej republiky IV. Bratislava 1980

Bujna, J./Kuzma, I./Doliak, D./Jenis, J.: Centrálna evidencia archeologických nálezísk na Slovensku – projekt systému. In: Slovenská archeológia 41, 1993, 367-390

Císař, J a kol.: Mapování. Praha 1966

Čurlík, J./Šurina, B.: Průručka terénného prieskumu a mapovania pôd. Bratislava 1998

Pelíšek, J.: Atlas hlavních půdních typů ČSSR. Praha 1961

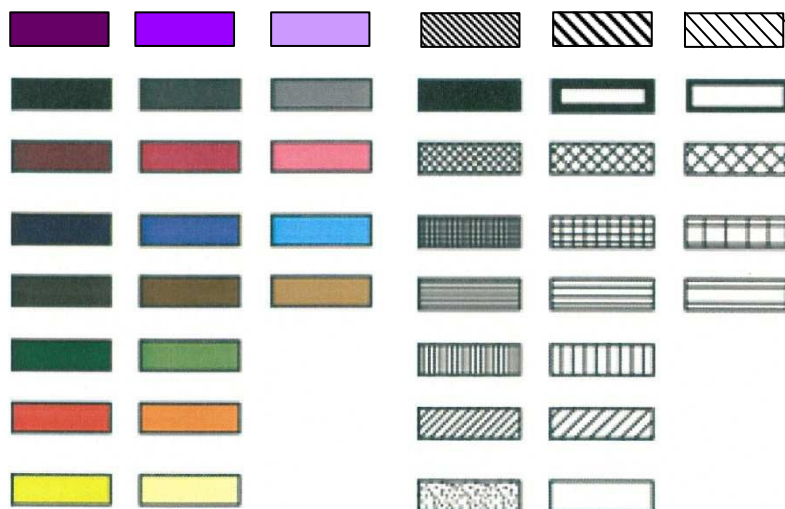

Slohová analýza
(podľa Ševčíková 2004)

Príloha 2

Včasno-historické murivá
Predrománsky a románsky sloh
Gotický sloh
Renesančný sloh
Barokový sloh
Klasicistický sloh
Historizujúci sloh 19. st. a secesia
20. st. po secesii, moderna a novšie
úpravy

miesto fotozáberu 1

Archeologický ústav Slovenskej akadémie vied v Nitre

Výskumná dokumentácia

č. 13 953/98

výskum

VEĽKÝ KÝR

"Násypový Sek"

10. 7. - 14. 8. 1998

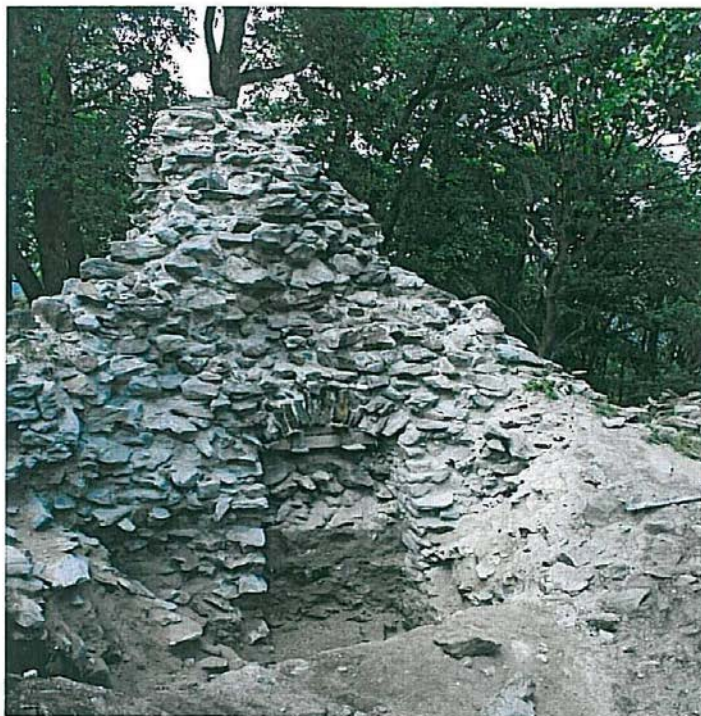
Vedúci výskumu:
Technický pracovník:

Dr. Ivan Kuzma
Peter Červeň
Martin Bartík

Prírastkové č. výskumu: 89/97

PAMIATKOVÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY
Cesta na Červený most 6, 814 06 Bratislava

Výskumná dokumentácia z archeologického výskumu

NKP ČIERNY HRAD č. ÚZPF 1587/1
v k. ú. Zlatno, Velčice, okr. Zlaté Moravce

Schválila:

PhDr. Katarína Kosová

Vedúci výskumu:

Mgr. Slavomír Katkin

Spracovateľ výskumu a dokumentácie:

Mgr. Renata Glaser-Opitzová
Mgr. Marek Bratský

Číslo výskumnej dokumentácie:

PÚ-10/1458-1/5948

Bratislava:

2010

Nálezové listy

Príloha 4

Nálezový list č.

Obec, časť obce, katastrálne územie:

Poloha:

Druh náleziska:

± 0,0 bod výskumu:

Rok výskumu:

Vedúci výskumu:

Sonda:	Sektor:	Vrstva:	Kontext:
---------------	----------------	----------------	-----------------

Hrob č.:

Objekt č.:

Poloha:

Úprava hrobu:

kostry:

Orientácia:

Hĺbka:

Šírka:

Ø ústia:

Ø dna:

Ø max:

Dĺžka:

Tvar objektu/hrob. jamy:

Popis:

Datovanie:

Inventár + príř.č.:

Dokumentácia kresbová:

Zapísal:

Foto:

Objekt/hrob vybratý dňa

Obec, časť obce, katastrálne územie:

Poloha:

Druh náleziska:

± 0,0 bod výskumu:

Rok výskumu:

Vedúci výskumu:

Sonda:	Sektor:	Vrstva:	Kontext:
--------	---------	---------	----------

Hrob č.:
Objekt č.:

Poloha

Úprava hrobu:

kostry:

Orientácia:

Hĺbka:

Šírka:

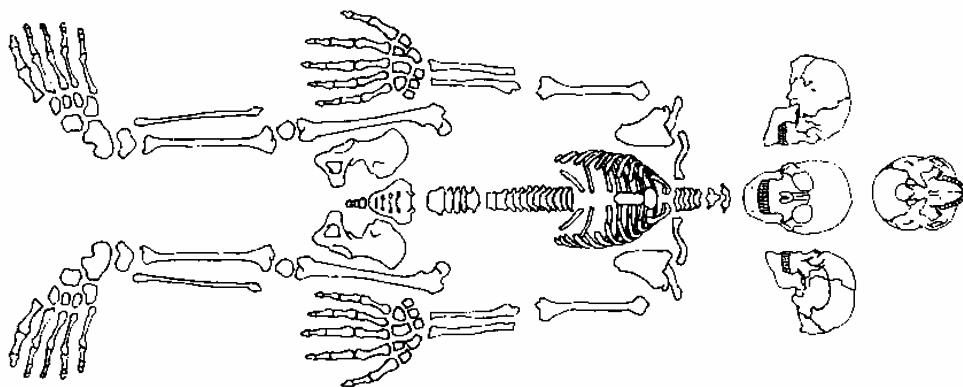
Ø ústia:

Ø dna:

Ø max:

Dĺžka:

Tvar objektu/hrob. jamy:

Datovanie:

Inventár + prír. č.:

Popis:

Dokumentácia grafická :

Foto:

Zapísal:

Objekt/hrob vybratý

a